

РЕЗЮМЕТА

на научните трудове на гл. ас. д-р Нели Радева
представени за участие в конкурс за заемане на академична длъжност „доцент“ по
професионално направление 3.6 Право, научна специалност История на държавата и
правото в УНСС, обнародван в ДВ 4/12.01.2024 г.

абилитационен труд

езюме на монографията **„По някои въпроси за българското обичайно наказателно право.“**, изд. Авалон Пъблишинг, София, 2023 г. ISBN: 978-954-9704-45-7; 265 страници.

Монографията е в обем от 265 страници. В съответствие с общоустановените стандарти, изложението е структурирано в увод, четири глави и заключение. Научното изследване е посветено на българското обичайно наказателно право. Целта на монографията е да се проследи развитието на българското обичайно право в периода от създаването на Първата българска държава непосредствено до първите години след Освобождението.

В увода е разгледано значението на думата обичай, връзката между обичай и закон. Също така е обърнато внимание на ролята и значението на обичайното право и на неговото приложно поле.

Глава първа: **„Сравнение на обичайните разпоредби с някои неюридически извори и славянски закони в епохата на средновековната българска държава“** е направена съпоставка между отделните извори от епохата на Средновековието и запазените наказателноправни обичаи на българите. В първия разгледан извор Крумовите закони се поставя въпросът: оказало ли е обичайното право влияние при написването на им? Възможно е обичайноправните разпоредби да са били трансформирани като норми в Крумовите закони. Вероятно впоследствие разпоредбите на българския хан са оказали влияние върху развитието на самото обичайно право, върху разбиранията за добро и зло, правилно и неправилно и т.н.

На следващо място в монографията от Отговорите на папа Николай I по допитванията на българите получаваме сведения за обичайното им право. По отношение на обичайното наказателно право част от тях дават информация за престъпленията и налаганите наказания в езическа България по обичай. Не може да се приеме, че в тях са

изброени изцяло обичайноправните институти и разрешения. По-приемливо е, че са посочени само тези, свързани с новата религия.

Обичайното славянско право оставя своя отпечатък върху част от разпоредбите на Еклогата. Възприемането на славянските обичаи, както и фактът, че тя е прилагана по отношение на славяните, населяващи империята, са съществено условие за влиянието ѝ върху българското средновековно право. В България след покръстването е внесена и преведен този законодателен акт, за което са налице редица свидетелства. Относително малко на брой са отликите на Славянската от Византийската еклога. Така обичайноправни разпоредби се откриват и в съдържанието на Славянската еклога, а не само в нейния първоизточник.

При съставянето на Закона за съдене на людете не може да се твърди със сигурност, че обичайното право на славяните е оказало влияние върху разпоредбите му. Все пак единственият текст, в който откриваме обичайноправни наказателни постановления, е ст.1. Но впоследствие нормите на закона оказват влияние върху развитието на обичайното наказателно право, особено това се забелязва спрямо деянията против християнската религия и морал, половата неприкосновеност, нравствеността и т.н.

Друг средновековен извор, от който черпим информация за обичайното ни право, е Земеделският закон. От запазените материали се разбира, че той е бил познат на българите през Средновековието и част от неговите разпоредби са се запазили в народното съзнание дори и след унищожаването на българската държава и са били приложими от обичайното ни наказателно право.

Важно значение и влияние не само върху държавното, но и върху обичайното българско право има и византийският юридически сборник Прохирон. В него е видно взаимното влияние, което има между обичайното и държавното право. Несъмнено при създаването на закона законодателят е взел предвид наказателните обичаи на славяните. Трудно може да се определи и доколко Синтагмата на Матей Властар влия върху развитието на българското обичайно наказателно право. Безспорен факт е, че сборникът е познат на българите и нашата църква го е прилагала в годините на османското владичество.

За влиянието на обичайноправните разпоредби върху държавното писано право свидетелстват и запазените, макар и малко на брой български царски грамоти и международни договори от времето на Втората българска държава. Те фиксират по

неоспорим начин, че българската държава е санкционирала определени обичайни институции.

Наличие на връзка между писаните закони и обичайноправните наказателни разпоредби се доказва от съществуването на компилацията на къснотофеодално право – Законът на Юстиниан в неговата обширна редакция (Судац). В него се съдържат обичайноправни разпоредби, които уреждат въпроси от най-различни правни области, включително и на наказателното право.

Глава втора **„Обичайното наказателно право XV – XIX в.“** представя последиците от падането на България под османска власт и споменът у народа за държавността. Политиката на Османската империя и запазването на част от институциите на християнското население, а това способства за съхраняването на българското обичайно право. За прилаганото в империята феодално право е характерно, че при него получават широко разпространение юридическите обичаи. Интересен факт е, че въпреки религиозната, политическата и социалната дискриминация, на която е бил подложен нашият народ, било признато от държавата българското обичайно право. Неговото санкциониране от държавата дало възможност за съхраняване на самобитността на българите.

Османската империя запазва съществуването на някои от заварените институции на покореното население, като българските общини, Източноправославната църква и еснафските организации. Съществуването им дава възможност за съхраняване на българското обичайно право.

В глава трета **„Влияние върху българското обичайно право от съседните държави и региони“** е направено проучване на отделните обичай на балканските народи, като са посочени приликите и отликите между тях.

Много разпоредби на обичайното право са включени в държавното законодателство на отделните балкански страни. През Средновековието законодателството на балканските държави се създава на основата византийското право, но широко приложение имат и обичайните разпоредби.

На първо място в главата са разгледани приликите и различията между обичайното право на българския и сръбския народ. Българите и сърбите принадлежат към сходна традиция и е трудно да се определи кой на кого влияе. Обичайното им право съществува и се прилага още от преди създаването на техните държави. То намира приложение и след това в случаи, когато е невъзможно действието на държавата или когато определени области от обществения живот не са регулирани от държавното право.

За обичайното право на сърбите и българите, както и за писаното им право следва да се отбележи, са се развивали, като непрекъснато са си взаимодействали.

Направен е анализ на обичайните наказателни разпоредби на черногорците и българите. Сведения за обичайното право в Черна Гора потвърждават, че основната част от запазените народни разпоредби приличат и дори са еднакви с тези на българите и сърбите. Сходства между българското и черногорското обичайно право откриваме при обичайноправните институти, като „братство“ и задруга, кръвното отмъщение, „Божият съд“ и др. Голямата роля има обичайното право на черногорците при съставянето на кодекса на княз Данило I, приет през 1855 г., чиято цел е реформиране и изграждане на модерен държавноправен ред, но в него значително място заема обичайноправната наказателна материя. Този кодекс се превръща в ценен източник на информация не само за обичайното право на черногорците, но и за останалите балкански народи.

Разгледано е и албанското обичайно право, което представлява цялостна правна система, регулираща човешкия живот от раждането до смъртта. В рамките на тази хармонична система се намират най-важните клонове на правото, които уреждат семейното, гражданското, наказателното, процесуалното право. Редица са сходствата между българското и албанското обичайно право. Въпреки това съществуват обичайни разпоредби, които са присъщи основно за албанците, като например кръвната вражда, която е институт на обичайното право и се запазва и до днес.

Проследени са и приликите и различията с румънското обичайно право. След създаването на Влахия и Молдова основен източник на тяхното право остава да е обичаят. Важно значение за развитието на правото в тези държави, оказва внесената в тях старобългарска книжнина, която е не само църковна, но и правна. Следователно може да се приеме, че по този начин в румънските държави прониква наред с писаното и славянското обичайно право. Налице са и редица сходства между обичайноправните норми и институти на българите и румънците. Важно влияние върху развитието на румънското обичайно право, оказва фактът, че румънският народ е по-краткото време под османско владичество от българския. Това дава възможност на Румъния да започне да изгражда модерно законодателство, заимствано от европейските държави, и по този начин да започне процес на отмиране на обичайните разпоредби.

Проучено е и част от руското обичайно наказателно право. Безспорно е взаимното влияние между обичаята на тези два народа. За възприемането на част от старобългарските обичайноправни норми, допринася и фактът, че голяма част от нашата православна литература е изнесена и запазена в Русия. Разбира се, в никакъв случай не

може да се твърди, че само българското обичайно право оказва въздействие върху руското. Много българи получават образованието си в Русия, работят там и извършват различна търговска дейност. Всичко това от своя страна дава отражение върху развитието на нашето обичайно право. Следователно връзките, които съществуват между тези два славянски народа, въздействат не само върху икономическото, политическото и културното им развитие, но те дават отражение и върху обичайноправните им норми.

Анализирано е още османското обичайно право. Съжителството между българи и турци несъмнено оказва влияние върху обичайното им право, но в какво се е изразявало то, трудно може да се определи. В условията на чуждата държава българите трябва да спазват държавното законодателство. Предоставените от централната власт правомощия на отделните групи създават условия за съхраняване българското обичайно право.

Проследявайки особености на обичайното право през XIX в. в регионите на Битоля, Охрид, Прилеп, Велес и други се разкриват много общи черти, дори еднакви поговорки, пословици и извори. Близостта между населението и връзките, които съществуват между отделните хора, са причина за взаимното влияние на обичайните правни разпоредби.

В глава четвърта „**По някои отделни въпроси на нашето обичайно наказателно право**“ е разгледано на първо място понятието престъпление според народните разбирания. Обичайният ни наказателен кодекс разграничава престъпните деяния според качествата на самото пострадало лице. Престъпленията се делят на леки и тежки в зависимост от самото деяние, времето, мястото, където е извършено, извършителя, пострадалото лице и т.н. Съществуват деяния, които са наказуеми по закон, но не и по обичай и обратно. На лице са и такива престъпни деяния, които са извършвани от суеверия. Има и такива суеверия, които са причина да не се извършват престъпления и простъпки. Съществуват деяния, които народът преследва и наказва поради религиозните си вярвания.

На обичайното наказателно право не са му чужди и понятия като вината, опита, съучастие, неизбежната отбрана, невменяемостта и др. Разгледан е и субектът на престъплението според народните разбирания. Не е установена минимална възраст, след достигането на която да се търси наказателна отговорност. Преценява се отделно за всеки конкретен случай.

На следващо място са проследени видове престъпления, а именно: А. Престъпленията против личността, като убийство, самоубийство, аборт, телесна повреда, заплаха, обида, клевета и др.; Б. Престъпления против нравите – прелюбодеяние, грабене

или крадене на мома или жена, многоженство и двуженство, мъжеложество и скотоложество; В. Престъпления против имуществото, като кражба, грабеж, подпалване и обсебване на чужд имот; Г. Престъпления срещу християнската религия и морал – богохулство, светотатство, изгаряне и ограбване на мъртъвци, магьосничество, чародейство, заложничество (врачуване); Д. Престъпления против държавата – интересното тук е, че на българския народ и в годините на турското владичество са му известни престъпленията против държавната власт, но те не са регламентирани от народния ни обичаен наказателен кодекс.

Разгледани са и основания за освобождаване от наказателна отговорност. Българският народ поради своите разбирания, суеверия, въобще поради особеностите на семейния и обществения му живот е предвидил ненаказуемост за определени деяния или „извинителност за известни престъпления“. Прави впечатление, че при наличието на тези обстоятелства, когато спорът е отнесен до османските държавни власти, те са се съобразявали с обичаите на българите. Тези обичайни наказателни разпоредби се запазват и прилагат у нас и в първите години след Освобождението

Проучено е понятието наказание и видовете наказания според българското обичайно наказателно право. Българският народ при определянето на наказанието се е ръководел от чувството за справедливост, а не само от желанието за отмъщение. Всяко престъпно деяние е следвало да бъде наказано и понятието давност за извършено престъпление не е познато на нашето обичайно наказателно право.

Българското обичайното наказателно право предвижда различни наказания в зависимост от степента на обществена опасност на деянието. Някои от тях са поправителни. Други са възстановителни, обикновено парични. Съществуват и опозорителни. Най-общо системата на наказанията според обичайното ни право включва: мъмрене или глъчка, глоба, бой, запиране, изгонване от село, опозорителни наказания, обесване или изгаряне. Налагани са и духовни наказания. В годините на османското владичество се запазват познатите от Средновековието кръвна мъст, самосъдът, откупът и колективната наказателна отговорност.

На основата на проведеното изследване в заключението са направени изводи, относно същността на обичая и обичайното право, в частност и наказателното. То се запазва и развива през многовековното съществуване на нашия народ. Съществувало още в до държавния период, то запазва своето приложение при създаването на Първата българска държава. Продължило да се прилага и в годините на византийското владичество, и по времето на Втората българска държава.

През периода на османското владичество приложното поле на обичайното ни наказателно право е значително по-ограничено. Но самите обичаи до голяма степен остават непокътнати или са незначително повлияни от турските.

Безспорна е ролята на обичайното наказателно право и по време на Временното руско управление.

След Освобождението се запазва, макар и ограничено, приложението на българското обичайно наказателно право. Използването на обичайното наказателно право и включването му в новобългарската правна система отговарят категорично на етапа от развитието на нашето общество в първите години от съществуването на Третата българска държава и това предопределя неговото практическо приложение. С течение на времето то е принудено да отстъпи пред новото модерно законодателство и постепенно да загуби своето приложение.

тудии

ромените в конституционната материя засягащи устройството на съдебната власт по време на режима от 19 май 1934 г. - MISCELLANEA HISTORICO-IURIDICA TOM XX, z. 2 ROK 2021, p. 87-111, с. 87-111.

Судията „Промените в конституционната материя засягащи устройството на съдебната власт по време на режима от 19 май 1934 г.“ отразява промените в България, когато на 19 май 1934 г. след успешно извършен преврат на власт идва политическият кръг „Звено“ и Военният съюз. Превратът е противоконституционен. Извършен е в драстично нарушение на конституцията. В страната са предприети редица реформи, някои от които засягат конституционното устройство. Особено сериозна е тази в областта на българското съдоустройство.

Превратът е извършен без участието на царя, но е узаконен от него. Участниците в 19-майския преврат считат за необходимо да се промени редът за конституиране на Народното събрание. Изземват се конституционните правомощия на Великото народно събрание от правителството. Нарушено е гарантираното от Търновската конституция изборно право и право на сдружаване.

Предприети са и изменения в административно-териториалното деление на страната, които се осъществяват чрез пренебрегване на Конституцията, където изрично са посочени наименованията на териториалните единици.

Всички тези промени, евфемистично наречени „обновление“, засягат и съдебната система. Правителството на Кимон Георгиев на основание чл. 47 от Търновската конституция издава на 24 ноември 1934 г. и Наредба-закон за устройство на съдилищата. Интересен факт е, че се възприема структурата на закона от 1926 г. Възпроизвеждат се по-голяма част от текстовете му, а направените допълнения се отнасят преди всичко до вътрешното структуриране на някои глави и въвеждането на параграфи. С нея се извършва крупната реформа в българското съдоустройство.

татии и научни доклади

рестъпленията против личността според обичайното право на балканските народи. – В: сп. "De Jure" (под печат).

Обичайното право на балканските народи съществува и се прилага още преди създаването на държавите им. Някои от разпоредбите на обичайното право са включени в държавното законодателство на отделните балкански страни. Те стават важен регулатор на техните социални и обществени отношения, особено в годините, когато балканските народи са под властта на Османската империя. Обичайното право е цялостна правна система, в която се намират най-важните клонове на правото, които уреждат семейното, гражданското, наказателното, процесуалното право. Обичайното право на балканските народи и по-специално разпоредбите, свързани с престъпленията срещу личността, са се развивали и непрекъснато са взаимодействали помежду си. На Балканите обичайното право предвижда тежки наказания за престъпления като: убийство, телесна повреда, обида, клевета, отвличане, изнасилване и др.

татутът на жената според обичайното право и използваната терминология в народния говор. – В: сб. Юридически, икономически и исторически аспекти на държавното регулиране върху стопанската дейност, С.: Издателски комплекс – УНСС, 2023, ISBN 978-954-232-749-1, с. 141-150.

През Възраждането и непосредствено след Освобождението правият статут на жената е обусловен от патриархалните традиции, разбирания и обичаи на българите. Българското обичайно право легитимира определи правомощия на българката, като в народния говор се използват различни названия за думата жена и за регламентиране на нейното правно положение. Жената – дъщеря, мома, годеница, невеста, съпруга и майка е носител на редица задължения – домакинска и полска работа, раждане и отглеждане на

деца и т.н., но никога не е била робиня, подчинена изцяло на властта на баща си или тази на съпруга си. Условието на живот създават възможност, тя да не е безлична, а напротив да участва дейно във вземането на важни за семейството и за другата решения. Правото ѝ на собственост, както и да се разпорежда с притежаваните от нея вещи, участието ѝ при избор на съпруг/съпруга на децата ѝ са доказателство за притежаваните от нея власт.

he French Legal System and Ottoman Criminal Law. – Aurea Iuris Romani.

В периода на XIXв. османското право е повлияно от Запада, което допълнително се отразява на правния език. Реформите на Танзимата поставят и началото на наказателноправната кодификация в империята. През 1858 г. е приет Наказателният закон. Той е много по-модерен по форма и съдържание и се различава значително от актовете от 1840 и 1851 г. Първият му член гласи, че той не отменя наказателноправните разпоредби на шериата. Тази двойна природа създава объркване. Изцяло замяната на шериата със съвременен европейско право не се става изведнъж. Промените изискват време, необходимо и на управляващите, за да възприемат новите идеи и разбирания на модерните тогава общества. Затова не могат да се отрекат опитите на османските власти да модернизират законите и в частност НПК.

Обичайното право в защита на личността и достойнството на човека и използваната терминология в народния говор. – В: Сборник с доклади от научна конференция 30 години ЮФ на УНСС приемник на вековна традиция в развитието на правната наука и практика. С.: ИК-УНСС, 2022, с. 90-105.

Българското обичайно право има съществена роля за защита на личността и достойнството на българите в годините на османското владичество. Това е времето, в което българите живеят в условията на чуждо законодателство, което обяснява и широкото приложение на обичайното право в тяхното ежедневие. Чуждата власт оказва влияние не само върху икономическото и културно развитие на българите, но и върху обичайно право на нашия народ. В правния ни език се среща изобилие от турски термини. Разбира се не може да приемем, че с употребата им са възприети и самите понятия. Голяма част от тях са познати на българите още от годините на Средновековната българска държава. В условията на чуждата власт те постепенно се забравят и отстъпват място на турски такива. Разбира се не може да се отрече, че има и

донесени от турците правни понятия. Така в годините на османското владичество се извършва и транспониране на редица турски термини.

урският наказателен закон – опит за създаване на модерно законодателство.
– В: сп. "De Jure", 2021, т. 12/бр. ISSN: 2367-8410 (Online), ISSN: 1314-2593 (Print),
1 с. 84- 91.

В периода на XIXв. Османското право е повлияно от Запада. Реформите на Танзимата поставят началото и наказателноправна кодификация в империята. През 1858 г. е приет Наказателният закон. Той е много по-модерен по форма и съдържание и значително се различава от наказателните закони от 1840 и 1851 г., първата му статия гласи, че не отменя наказанието разпоредбите на шериата. Този двоен характер на закона създава много обърквания. Замяната изцяло на Шериатското право с модерното европейско законодателство изисква време, което е необходимо и за възприемането от управляващите на новите идеи и разбирания на тогавашните модерни общества. Затова не може да се отречат опитите на османските власти да модернизират законите и в частност ТНЗ.

риносът на Стефан Савов Бобчев за съхраняването на българското обичайно наказателно право. – В: Сборник с доклади от научна конференция „100 ГОДИНИ УНСС – 100 ГОДИНИ ПРАВО В УНСС“, том II Актуални проблеми на публичното и наказателно право. Актуални проблеми на историческите, икономическите и социалните науки. Организирана по повод 100 годишния юбилей на УНСС, С.: Издателски комплекс – УНСС, 2021, с. 161-169, ISBN 978-619-232-438-4, с. 161-169.

Стефан Бобчев е една от ярките личности на Третата българска държава. Той е наблюдател и участник в многобройните промени, които настъпват в живота на българите след Освобождението. Една от дейностите, които той извършва е изследване обичаите на българския народ от близкото и далечното минало, за да се съхранят за бъдещите поколения. Бобчев осъзнава, че голяма част от тях ще бъдат забравени, тъй като са свързани с обществено-икономическите процеси и правила на феодалната система. Ст. С. Бобчев не пропуска нито една възможност, за да съхрани богатата информация, която той получава чрез преки контакти в различни селища, за бита, нравите и обичаите на българския народ.

Голяма част от изследователска дейност на Бобчев е насочена към изясняване на особеностите на обичайното наказателно право. Особено ценно е и последното му издание, в което са събрани юридически обичаи: „Българско обичайно наказателно право“.

приемане на Наказателния кодекс през 1968 г. – В: Сборник с доклади, Научна конференция „Традиция и развитие на законодателството в сферата на икономиката“, организирана по повод 50-годишнината от приемането на НК, С: Издателски комплекс – УНСС, 2020, ISBN 978-619-232-276-2, с. 202-212.

Наказателният кодекс от 1968 г. е един от най-важните нормативни актове изготвен съгласно програмата на българското правителство за обновяване и усъвършенстване на социалистическото законодателство. В новия кодекс са предвидени наказателноправни норми, които служат в борбата за предотвратяване и ограничаване на престъпността. Отразени са редица нови положения и институти. Не на последно място с него се завършва наказателната кодификация.

Кодексът е изработен въз основа на постижения на социалистическата правна наука и теория. Съобразен е с обективните условия в социалистическото общество, както и със социалистическите принципи.

административният контрол и административните юрисдикции в законодателството на буржоазната българска държава. – В: Сборник от Научна конференция „Актуални проблеми на правното регулиране на бизнеса“, организирана по повод 80-годишнината от рождението на проф. д-р Любен Караниколов и проф. д-р Емил Златарев и 70-годишнината от рождението на проф. д-р Златка Сукарева, София, 2019 - ISBN 978-619-232-191-8, с. 224-234.

В правовата държава гражданите трябва да притежават средство, с което да контролират дейността на органите на държавна власт. В Буржоазна България такова средство е преди всичко административното правосъдие. То разглежда не само жалби за отмяна на актове на администрацията, но и спорове възникнали по повод дейността ѝ.

Освен от Върховният административен съд, административните актове подлежат на контрол от страна на отделните министри, ведомствата и различните комисии (окръжна контролна комисия по данъка върху общия доход и по данъка върху занятието, ревизионна комисия при министерство на финансите за митниците, контролна комисия по данъка върху сградите и др.). Законът изрично посочва, кой от органите на държавна

власт е овластен да разгледа жалбата срещу конкретния административен акт. Издаденото постановление от последните може да се обжалва по касационен ред пред Върховния административен съд.

аконодателна уредба на престъпленията против държавната власт в Княжество/Царство България. – В: Сборник с доклади Русенски Университет “Ангел Кънчев” Юридически факултет: Противодействие на корупцията в Република България, 2019. ISBN 978-954-712-758-6, с.121-129.

Изработването на самостоятелен български наказателен става едва през 1896 г. В Специалната му част наред с престъпленията измяна и предателство срещу държавата и нейната организация, съществуват редица други деяния, които нарушават както вътрешната така и външната държавната безопасност. Това са престъпления против държавната власт и управление визирани от гл. V до гл. XI.

ългарското средновековно наказателно право-първи опити за превенция на престъпността. – В: Сборник с доклади Русенски Университет “Ангел Кънчев” Юридически факултет на тема: Ролята на криминологията и сродните ѝ науки в противодействието на престъпността. Русе.: Печатна база при Русенски университет „Ангел Кънчев“, 2018, ISBN: 978-619-207-150-9, с. 85-90.

Превенцията е вид социална дейност, насочена към предпазване на обществото от различни престъпни посегателства, които нарушават неговото нормално функциониране и развитие. Първите опити за превенция на престъпността у нас се правят още в Средновековна България. През разглеждания период провежданата от държавата политика на превенция е насочена към ограничаване на престъпността чрез налагане на разнообразни наказания.

ецепция на византийската еклога в средновековна България. – Socialna a Duchovna revue, Presove, Rocnik 2 IX/2018. ISSN 1338-290X, с. 73-79.

През Средновековието след приемането на християнската религия в българската държава, широко приложение намира Византийската Еклога. В края на IX в. или началото на Xв. на основата ѝ е създадена Славянската Еклога. Преводът, който правят балканските законодатели не е дословен и елементарен. Славянската Еклога е един скромнен опит за напасване на византийското законодателство към условията на

славянския бит и на икономиката на славянските страни в частност България по времето на ранното средновековие.

И

с В средние века после принятия христианской религии в болгарском государстве широко использовалась Византийская Эклога. В конце IX века или в начале X века была создана Славянская Эклога. Перевод, сделанный балканскими законодателями, не является подробным и элементарным. Славянская Эклога - скромная попытка адаптировать византийское законодательство к условиям славянских обычаев и экономики славянских стран, в частности, Болгарии в раннем средневековье.

о

в **Съдебният процес в средновековна България преди и след покръстването.** –

а Socialna a Duchovna revue, Presove, Rocnik, 2 IX/2018. ISSN 1338-290X, с. 84-89.

н Покръстването на българския народ, при управлението на княз Борис през 865 г. е важен акт за социалната, икономическата, политическата, религиозната и правната история на България. Под влияние на християнската религия се създава новото законодателство, което способства за превръщането съдебния процес в единствена редовна форма за осъществяване на наказателната репресия и за защита на нарушените права.

з **Съдебният процес в средновековной Болгарии до и после крещения.** – Socialna a Duchovna revue, Presove, Rocnik, 2 IX/2018. ISSN 1338-290X, с. 84-89.

н Крещение болгарского народа во времена князя Бориса в 865 году является актом, важным для социальной, экономической, политической, религиозной и правовой истории Болгарии. Под влиянием христианской религии создается новое законодательство, которое помогает сделать судебный процесс единой регулярной формой криминальных репрессий и защиты нарушенных прав.

к

о **Рецепция на римското право в Средновековна България.** – STUDIA IURIDICO–

й HISTORICA, Издание на Правно-историческия факултет на ЮЗУ „Неофит Рилски“ – Благоевград Книжка 6, година VI, 2017 Годишник за правни и исторически проучвания – Annual of Legal and Historical Studies. ISSN 1314-9296, с. 42-54. <https://plus.cobiss.net/cobiss/bg/bg/bib/60294152>.

л Римското право никога не е било действащо право в Средновековна България. Въпреки че то не е било действащо, неговите принципи и норми са възприети чрез рецепцията на византийското законодателство – понякога със значителни изменения и

и

в

отклонения от българското феодално право. Източниците на българското феодално право, повлияни от римското право и прилагани в Средновековната българска държава са: Византийската Еклога, Славянската Еклога, Законът за съдене на людетe (ЗСЛ), Земеделският закон, прилагани по времето на Първата българска държава. Те са използвани и по време на Втората българска държава заедно със Синтагма на Матей Властар и царските грамоти. Римското право засяга правни институти и институти на българското феодално право. То оказва влияние върху правото на средновековна България чрез посредничеството на Византия.

Създаване на Върховния административен съд и ролята му за защита на капитализма в Царство България. – В: Върховенството на закона – предпоставка за развитие на бизнеса и за икономическия растеж – Научни изследвания в памет на проф. д-р Борис Ланджев. Сборник с доклади от научна конференция, С.: Издателски комплекс УНСС, 2016. ISBN 978-954-644-848-4, с. 402-410.

След Освобождението у нас осезаемо се чувства нужда от съдебен надзор върху делата на администрацията и издадените от нея административни актове. С развитието на държавата и с нарастващата намеса на органите на изпълнителната власт в стопанския и културен живот, значението на административното правосъдие се увеличава. Всичко това е причина за приемането през 1912 г. на Закон за административното правосъдие. ВАС е единственият съд в страната, който е компетентен да разглежда и решава публичноправни спорове.

Чрез разнообразната му дейност у нас се създава едно сравнително пълно, процесуално уредено и добре организирано административно правосъдие.

С течение на времето и с развитието на законодателството в капиталистическата държава, ВАС се утвърждава като касационен и отменителен съд. Съдействайки за правилното развитие на капитализма в страната, ВАС разрешава различни по своето естество правни спорове, някои от които са възникнали в резултат на парични претенции от публичноправен произход на физически и юридически лица срещу административни органи или по повод издадено разрешение, или отказ да се издаде даден административен акт от органите на изпълнителната власт.

С многообразната си дейност Административният съд съумява не само да запази място, отредено му при неговото учредяване, но и да отговори на действителните нужди на българското общество. Той показва, че е съд достоен за своето предназначение и роля.

тефан Савов Бобчев–изследовател на българското обичайно право. В: сп. „Правна трибуна“, С., 2015, с. 63-76.

Стефан Бобчев е една от ярките личности на Третата българска държава. Той живее, учи и развива публицистична дейност през годините на Българското Възраждане. След Освобождението Бобчев е един от строителите на нова България.

Бобчев е наблюдател и участник в многобройните промени, които настъпват в живота на българите след Освобождението в Източна Румелия и в Княжество България. Една от дейностите, които той извършва е изследване обичаите на българския народ от близкото и далечното минало, за да се съхранят за идните поколения. Бобчев осъзнава, че голяма част от тях ще бъдат забравени. Той не пропуска нито една възможност, която живота му предоставя, за да съхрани богатата информация, която той изучава чрез преки контакти в различни селища, за бита, нравите и обичаите на българския народ

Голяма част от изследователска дейност на Бобчев е насочена към изясняване на особеностите на обичайното семейно право. Той го разглежда подробно, и анализира задълбочено, като се опитва да ни запознае със неговата същност и специфични особености. Бобчев подчертава, че именно в семейството са съхранени множеството от обичаите на българския народ. Събраният от него и изследван материал е голямо богатство и за съвременната историческа, правна, социологическа и пр. наука за българите и за славянския свят.

ремахване на робството и утвърждаване на свободата по Търновската конституция – израз на българския демократичен дух. – В: 135 години от приемането на Търновската конституция, Сборник, С.: Сиби, 2014. ISBN 978-954-730-891-6, с. 395-367.

Търновската конституция от 1879 г. разкрива политическата зрялост и демократичния дух на нашия народ. По време на своята работа народните представители в Учредителното събрание са ограничени от разпоредбите на Берлинския договор, съобразяват се с наложената форма на устройство и управление на държавата, повлияни са и от съпротивителното движение на българите срещу решенията на Великите сили.

Голямо хуманно постижение е далновидността на българските политици, които, освен че обсъждат предложението за забрана на търговията с хора, но и му дават правна регламентация. Включването на текста на чл. 61 в основния закон от народните представители е безспорен успех за българския народ. С него се забранява не само търговията, но и робството като престъпление на територията на нашата държава. В

Княжество България чрез Търновската конституция са прокламирани принципите на свобода и равенство. Господстващите у нас либерални и демократични идеи са абсолютно несъвместими с каквито и да е ограничения на човешките права и свободи.

Берлинският конгрес и последиците от неговите решения за българския народ. – В: България – 100 години юридически суверенна държава. Икономически, политически и културни постижения, т. II, секция „История“, секция „Икономика“, юбилейна научна конференция с международно участие, проведена в УОБ на УНСС - с. Равда, на 30-31 октомври 2008, С.: Университетско издателство „Стопанство“, 2010, с. 50-61.

Берлинският договор създава една зависима, васална държава. Южна България е провинция, която има административна автономия и се намира под пряката политическа и военна власт на султана. Значителна част от българския народ и от неговите територии остават в пределите на Османската империя и другите съседни балкански страни. Това допълнително усложнява отношенията на полуострова. Благодарение на борбата на българите, на дейността на българските правителства и държавни органи в Княжеството и в Източна Румелия редица разпореждания на Берлинския договор остават не приложени по отношение на българска държава; други са отменени мълчаливо или изрично. Практически много години преди провъзгласяването на българската независимост Княжеството и присъединената към него през 1885 г. Област придобиват положението на почти независима страна.

Несправедливите разпореждания на Берлинския договор са в основата на борбите на всички балкански държави и народи. Борбата на българите е насочена към придобиването на пълен държавен суверенитет и независимост; за приложението на народностния принцип, за обединение на поробените.

Държавното устройство на Княжество България (след Съединението до края на XIX век). – 130 години модерна българска държавност, Иван Стоянов 60 години отдадени на историята и висшето образование. Университетско издателство „Св. св. Кирил и Методий“, В. Търново, 2009, с. 221-239.

След Освобождението в Княжество България започва по същество изграждането на модерните за тази епоха държавни и обществени институции. Самото държавно устройство се урежда с разпоредбите на Търновската конституция. Тя регламентира

учредяването на основните държавни институции, определя взаимоотношенията между тях, предопределя и насоките им на развитие.

В периода от Освобождението до края на XIX в. се полагат и утвърждават основите на държавните структури. В Княжеството започват да функционират широка мрежа от държавни, обществени и частни институции.

Изградената държавна уредба на Българското княжество към края на XIX век предопределя и икономическите, политическите, културните и пр. постижения през следващото десетилетие. На тези структури се дължи и успешната подготовка и извоюван суверенитет и независимост на страната.

S

of the scientific works of Chief Assistant Dr. Neli Radeva, presented for participation for occupation of the academy position "Associate Professor", professional field 3.6 Law, scientific specialty State and law history in UNWE, promulgated in State Gazette

4/12.01.2024

R

monograph

Summary of the monograph „Some issues about the Bulgarian ordinary criminal law”

L

e

g

a

h

t

h

a

e

g

h

h

h

h

h

h

h

h

,

i

s

s

When drafting the Law on the Judgement of People, it cannot be asserted with certainty that the customary law of the Slavs had an influence on its provisions. Nevertheless, the only text in which we find customary criminal statutes is Article 1. However, subsequently, the norms of the law have influenced the development of customary criminal law, especially regarding acts against the Christian religion and morality, sexual inviolability, ethics, and so on.

Another medieval source from which we derive information about our customary law is the Agricultural Law. From the preserved materials, it is understood that it was known to the Bulgarians during the Middle Ages and parts of its provisions have been preserved in the collective memory even after the destruction of the Bulgarian state and were applicable by our customary criminal law.

Another medieval source from which we derive information about our customary law is the Agricultural Law. From the preserved materials, it is understood that it was known to the Bulgarians during the Middle Ages and parts of its provisions have been preserved in the collective memory even after the destruction of the Bulgarian state and were applicable by our customary criminal law.

Another medieval source from which we derive information about our customary law is the Agricultural Law. From the preserved materials, it is understood that it was known to the Bulgarians during the Middle Ages and parts of its provisions have been preserved in the collective memory even after the destruction of the Bulgarian state and were applicable by our customary criminal law.

Another medieval source from which we derive information about our customary law is the Agricultural Law. From the preserved materials, it is understood that it was known to the Bulgarians during the Middle Ages and parts of its provisions have been preserved in the collective memory even after the destruction of the Bulgarian state and were applicable by our customary criminal law.

Another medieval source from which we derive information about our customary law is the Agricultural Law. From the preserved materials, it is understood that it was known to the Bulgarians during the Middle Ages and parts of its provisions have been preserved in the collective memory even after the destruction of the Bulgarian state and were applicable by our customary criminal law.

Another medieval source from which we derive information about our customary law is the Agricultural Law. From the preserved materials, it is understood that it was known to the Bulgarians during the Middle Ages and parts of its provisions have been preserved in the collective memory even after the destruction of the Bulgarian state and were applicable by our customary criminal law.

Another medieval source from which we derive information about our customary law is the Agricultural Law. From the preserved materials, it is understood that it was known to the Bulgarians during the Middle Ages and parts of its provisions have been preserved in the collective memory even after the destruction of the Bulgarian state and were applicable by our customary criminal law.

Another medieval source from which we derive information about our customary law is the Agricultural Law. From the preserved materials, it is understood that it was known to the Bulgarians during the Middle Ages and parts of its provisions have been preserved in the collective memory even after the destruction of the Bulgarian state and were applicable by our customary criminal law.

Another medieval source from which we derive information about our customary law is the Agricultural Law. From the preserved materials, it is understood that it was known to the Bulgarians during the Middle Ages and parts of its provisions have been preserved in the collective memory even after the destruction of the Bulgarian state and were applicable by our customary criminal law.

Another medieval source from which we derive information about our customary law is the Agricultural Law. From the preserved materials, it is understood that it was known to the Bulgarians during the Middle Ages and parts of its provisions have been preserved in the collective memory even after the destruction of the Bulgarian state and were applicable by our customary criminal law.

Another medieval source from which we derive information about our customary law is the Agricultural Law. From the preserved materials, it is understood that it was known to the Bulgarians during the Middle Ages and parts of its provisions have been preserved in the collective memory even after the destruction of the Bulgarian state and were applicable by our customary criminal law.

Another medieval source from which we derive information about our customary law is the Agricultural Law. From the preserved materials, it is understood that it was known to the Bulgarians during the Middle Ages and parts of its provisions have been preserved in the collective memory even after the destruction of the Bulgarian state and were applicable by our customary criminal law.

Another medieval source from which we derive information about our customary law is the Agricultural Law. From the preserved materials, it is understood that it was known to the Bulgarians during the Middle Ages and parts of its provisions have been preserved in the collective memory even after the destruction of the Bulgarian state and were applicable by our customary criminal law.

I

E

S

The Byzantine legal collection Prochiron also has significant importance and influence not only on the state but also on Bulgarian customary law. It illustrates the mutual influence between customary and state law. Undoubtedly, in creating the law, the legislator took into account the criminal customs of the Slavs. It is difficult to determine the extent to which the Syntagma of Matthew Blastares influenced the development of Bulgarian customary criminal law. It is an indisputable fact that the collection was known to the Bulgarians and our church applied it during the years of Ottoman rule.

The influence of customary legal provisions on written state law is also evidenced by the preserved, albeit few in number, Bulgarian royal charters and international treaties from the time of the Second Bulgarian State. They unequivocally fix that the Bulgarian state sanctioned certain customary institutions.

The existence of a connection between written laws and customary criminal provisions is demonstrated by the compilation of late feudal law - the Law of Justinian in its extensive edition (Sudac). It contains customary legal provisions regulating issues from various legal fields, including criminal law.

Chapter Two, "**Customary Criminal Law in the 15th-19th Centuries**," presents the consequences of Bulgaria's fall under Ottoman rule and the memory of statehood among the people. The policy of the Ottoman Empire and the preservation of some institutions of the Christian population contributed to the preservation of Bulgarian customary law.

Characteristic of the feudal law applied in the empire was the wide dissemination of legal customs. An interesting fact is that despite the religious, political, and social discrimination our people faced, Bulgarian customary law was recognized by the state. Its sanctioning by the state allowed for the preservation of the distinctiveness of the Bulgarians.

The Ottoman Empire maintained the existence of some of the institutions of the conquered population, such as Bulgarian communities, the Eastern Orthodox Church, and guild organizations. Their existence allowed for the preservation of Bulgarian customary law.

In Chapter Three, "**Influence on Bulgarian Customary Law from Neighboring States and Regions**", a study is conducted on the customs of Balkan peoples, highlighting similarities and differences among them.

Many provisions of customary law are included in the state legislation of individual Balkan countries. During the Middle Ages, the legislation of Balkan states was created based on Byzantine law, but customary provisions also had widespread application.

First and foremost, in the chapter, the similarities and differences between the customary laws of the Bulgarian and Serbian peoples are examined. Bulgarians and Serbians belong to a

similar tradition, making it difficult to determine who influenced whom. Their customary law has existed and been applied since before the creation of their states. It continues to be applied in cases where state action is impossible or certain areas of public life are not regulated by state law. The customary law of Serbians and Bulgarians, as well as their written law, have developed continuously through mutual interaction.

An analysis is made of the customary criminal provisions of Montenegrins and Bulgarians. Information about customary law in Montenegro confirms that the main part of the preserved popular provisions resembles and even coincides with those of Bulgarians and Serbians. Similarities between Bulgarian and Montenegrin customary law are found in customary legal institutions such as "brotherhood" and commune, blood revenge, "God's judgment," and others. Montenegrin customary law played a significant role in the drafting of the code of Prince Danilo I, adopted in 1855, aimed at reforming and establishing a modern legal order. However, customary criminal matters occupied a considerable place in it. This code became a valuable source of information not only for Montenegrin customary law but also for other Balkan peoples.

Chapter Three also examines Albanian customary law, which represents a comprehensive legal system regulating human life from birth to death. Within this harmonious system are the most important branches of law, governing family, civil, criminal, and procedural law. There are numerous similarities between Bulgarian and Albanian customary law. However, there are also customary provisions that are mainly inherent to Albanians, such as blood feuds, which are an institution of customary law and are still preserved to this day.

The similarities and differences with Romanian customary law are also traced. After the creation of Wallachia and Moldavia, the primary source of their law remained customary law. The introduction of Old Bulgarian literature, which was not only religious but also legal, played a significant role in the development of law in these countries. Therefore, it can be assumed that along with written and Slavic customary law, Romanian states were influenced in this way. There are also numerous similarities between customary norms and institutions of Bulgarians and Romanians. The fact that the Romanian people were under Ottoman rule for a shorter time than Bulgarians had a significant influence on the development of Romanian customary law. This allowed Romania to begin building a modern legislation borrowed from European states, thus starting a process of abandoning customary provisions.

Part of Russian customary criminal law is also examined. There is undoubtedly mutual influence between the customs of these two peoples. The adoption of some Old Bulgarian customary legal norms is also contributed to by the fact that a large part of our Orthodox

literature was exported and preserved in Russia. Of course, it cannot be claimed that only Bulgarian customary law influences Russian law. Many Bulgarians received their education in Russia, worked there, and engaged in various trade activities. All of this, in turn, reflects on the development of our customary law. Therefore, the connections between these two Slavic peoples not only affect their economic, political, and cultural development but also have an impact on their customary legal norms.

Further analysis is conducted on Ottoman customary law as well. The coexistence between Bulgarians and Turks undoubtedly influences their customary law, but determining how it is expressed is challenging. In the conditions of a foreign state, Bulgarians must adhere to state legislation. However, the powers granted by the central authority to individual groups create conditions for the preservation of Bulgarian customary law.

By tracing the peculiarities of customary law in the 19th century in regions such as Bitola, Ohrid, Prilep, Veles, and others, many common features are revealed, including identical proverbs, sayings, and sources. The proximity between the populations and the relationships that exist between individuals are reasons for the mutual influence of customary legal provisions.

In Chapter Four, "**On Some Specific Issues of Our Customary Criminal Law**", the concept of crime according to popular understanding is first examined. Our customary criminal code distinguishes criminal acts based on the qualities of the victim. Crimes are divided into light and serious depending on the nature of the act, the time and place it was committed, the perpetrator, the victim, etc. There are actions that are punishable by law but not by custom, and vice versa. There are also criminal acts that are committed out of superstition. There are superstitions that serve as reasons not to commit crimes and transgressions. Certain actions are pursued and punished by the people because of their religious beliefs.

Concepts such as guilt, attempt, complicity, self-defense, insanity, etc., are not foreign to customary criminal law. The perpetrator of the crime is also examined according to popular understanding. There is no established minimum age at which criminal responsibility is sought. Each case is evaluated separately.

Next, various types of crimes are traced, namely: A. Crimes against the person, such as murder, suicide, abortion, bodily harm, threats, insult, defamation, etc.; B. Crimes against morality – adultery, abduction or theft of a woman, polygamy and bigamy, sodomy and bestiality; C. Crimes against property, such as theft, robbery, arson, and trespassing on another's property; D. Crimes against the Christian religion and morality – blasphemy, sacrilege, burning and robbing corpses, sorcery, witchcraft, hostage-taking (charming); E. Crimes against the state

– interestingly, crimes against state authority are known to the Bulgarian people even during the years of Turkish rule, but they are not regulated by our customary criminal code.

The grounds for exemption from criminal responsibility have also been examined. Due to its understanding, superstitions, and the peculiarities of its family and social life, the Bulgarian people have provided for impunity for certain acts or "excusability for certain crimes." It is noteworthy that in the presence of these circumstances, when the dispute was brought to the Ottoman state authorities, they took into account the customs of the Bulgarians. These customary penal provisions are preserved and applied in our country even in the first years after the Liberation.

The concept of punishment and the types of punishments according to Bulgarian customary criminal law have been studied. The Bulgarian people, in determining the punishment, have been guided by a sense of justice, not just by a desire for revenge. Every criminal act was to be punished, and the concept of statute of limitations for a committed crime is unknown in our customary criminal law.

Bulgarian customary criminal law provides for various punishments depending on the degree of social danger of the act. Some of them are corrective. Others are compensatory, usually in the form of fines. There are also disgraceful punishments. In general, the punishment system according to our customary law includes: scolding or reprimand, fine, beating, confinement, expulsion from the village, disgraceful punishments, hanging, or burning. Spiritual punishments were also imposed. During the years of Ottoman rule, the practices known from the Middle Ages such as blood feud, lynching, ransom, and collective criminal responsibility were preserved.

Based on the conducted research, conclusions have been drawn regarding the essence of custom and customary law, particularly in criminal matters. It has been preserved and developed throughout the centuries of our nation's existence. Existing even before the establishment of the state, it retained its relevance during the creation of the First Bulgarian State. It continued to be applied during the Byzantine rule and during the Second Bulgarian State.

During the period of Ottoman rule, the scope of application of our customary criminal law was significantly limited. However, the customs themselves remained largely intact or were minimally influenced by the Turks.

The role of customary criminal law during the Temporary Russian Administration is undeniable.

After the Liberation, the application of Bulgarian customary criminal law was preserved, albeit limited. The utilization of customary criminal law and its incorporation into the new Bulgarian legal system unequivocally corresponded to the stage of development of our society in the early years of the existence of the Third Bulgarian State, which predetermined its practical application. Over time, it was compelled to yield to the new modern legislation and gradually lose its relevance.

udies

–

•

The study "Changes in the constitutional matter affecting the organization of the judicial authority during the regime of May 19, 1934," reflects the changes in Bulgaria when, on May 19, 1934, following a successful coup d'état, the political circle "Zveno" and the Military Union come to power. The coup is unconstitutional, carried out in flagrant violation of the constitution. Several reforms are undertaken in the country, some of which affect the constitutional structure, particularly significant in the area of Bulgarian judicial organization.

The coup is carried out without the participation of the king but is legalized by him. The participants in the May 19 coup consider it necessary to change the procedure for constituting the National Assembly. Constitutional powers of the Grand National Assembly are removed from the government. The constitutionally guaranteed voting rights and right to assembly, as stipulated by the Tarnovo Constitution, are violated.

Changes are also made to the administrative-territorial division of the country, implemented by disregarding the Constitution, which explicitly specifies the names of the territorial units.

All these changes, euphemistically referred to as "renewal," also affected the judicial system. The government of Kimon Georgiev, based on Article 47 of the Tarnovo Constitution, issues on November 24, 1934, a Regulation-Law on the organization of the courts. An interesting fact is that the structure of the 1926 law is adopted. Much of its text is reproduced, with the additions mainly concerning the internal structuring of certain chapters and the introduction of paragraphs. This regulation marks a major reform in the Bulgarian judicial system.

rticles and scientific reports

– "De Jure" magazine (in print).

The customary law of the Balkan peoples has existed and been applied since before the creation of their states. Some provisions of customary law are incorporated into the state legislation of individual Balkan countries. They become important regulators of their social and public relations, especially during the years when the Balkan peoples are under the rule of the Ottoman Empire. Customary law is a comprehensive legal system that encompasses the most important branches of law, regulating family, civil, criminal, and procedural law. The customary law of the Balkan peoples, and specifically the provisions related to crimes against individuals, have evolved and continuously interacted with each other. In the Balkans, customary law provides severe punishments for crimes such as murder, bodily harm, insult, defamation, abduction, rape etc.

s

w

During the National Revival and immediately after the Liberation, the legal status of women was conditioned by the patriarchal traditions, understandings, and customs of the Bulgarians. Bulgarian customary law legitimized certain powers of the Bulgarian woman, using various names for the word "woman" in folk speech to regulate her legal status. The woman – as a daughter, maiden, fiancée, bride, wife, and mother – bore numerous responsibilities, including household and fieldwork, childbirth, and childrearing, etc. However, she was never a slave, entirely subject to the authority of her father or her husband. The living conditions created opportunities for economic and historical aspects of state regulation to participate in making important decisions for the family and the community. Her right to property and to dispose of the possessions she owned, her participation in choosing a spouse for her children, are evidence of the authority she possessed.

k

he French Legal System and Ottoman Criminal Law. – Aurea Iuris Romani.

In the 19th century, Ottoman law was influenced by the West, which further affected the legal language. The Tanzimat reforms also marked the beginning of criminal law codification in the empire. In 1858, the Penal Code was adopted. It was much more modern in form and content and differed significantly from the acts of 1840 and 1851. Its first article stated that it did not abolish the criminal provisions of Sharia law. This dual nature created confusion. The complete replacement of Sharia with modern European law did not happen suddenly. The

E

p

changes required time, both for the authorities to embrace new ideas and understandings of modern societies at that time. Therefore, the attempts of the Ottoman authorities to modernize the laws and especially the Penal Code cannot be denied.

1

Bulgarian customary law played a significant role in protecting the dignity and personal rights of Bulgarians during the years of Ottoman rule. This was a time when Bulgarians lived under foreign legislation, which explains the widespread application of customary law in their daily lives. The foreign authority influenced not only the economic and cultural development of Bulgarians but also their customary law. Our legal language is replete with Turkish terms. Of course, it cannot be assumed that the use of these terms implies the adoption of the concepts themselves. Many of them were known to Bulgarians as far back as the years of the medieval Bulgarian state. However, under foreign rule, they gradually fell into oblivion and were replaced by Turkish equivalents. It cannot be denied that there were legal concepts introduced by the Turks as well. Thus, during the years of Ottoman rule, there was also a transposition of numerous Turkish terms.

–

the Turkish penal law - Турският наказателен закон – attempt to create modern law

In the period of 19th century, Ottoman law was influenced by the West. The Tanzimat reforms marked the beginning of criminal law codification in the empire. In 1858, the Penal Code was adopted. It was much more modern in form and content and significantly differed from the penal laws of 1840 and 1851, its first article stated that it did not abolish the punishment provisions of Sharia law. This dual nature of the law created much confusion. The complete replacement of Sharia law with modern European legislation did not occur suddenly. The changes in it required time, necessary for the authorities to embrace new ideas and understandings of the then modern societies. Therefore, the attempts of the Ottoman authorities to modernize the laws, and particularly the Ottoman Criminal Law, cannot be denied.

n

h

e

Stefan Bobchev is one of the prominent figures of the Third Bulgarian State. He is an observer and participant in the numerous changes that occur in the lives of Bulgarians after the Liberation. One of the activities he undertakes is researching the customs of the Bulgarian

n

g

t

.

people from the recent and distant past in order to preserve them for future generations. Bobchev realizes that a large part of these customs will be forgotten as they are connected with the socio-economic processes and rules of the feudal system. St. S. Bobchev seizes every opportunity to preserve the rich information he obtains through direct contacts in various settlements, about the way of life, morals, and customs of the Bulgarian people.

d

o

p

The Penal Code of 1968 is one of the most important legislative acts drafted according to the program of the Bulgarian government for the renewal and improvement of socialist legislation. The new code includes penal provisions aimed at preventing and limiting crime. It incorporates numerous new provisions and institutes. Not least, it completes the criminal codification.

The code was developed based on the achievements of socialist legal science and theory. It is in line with the objective conditions in socialist society, as well as socialist principles.

p

e

a

j

In a legal state, citizens must possess a means by which to control the activities of the state authorities. In bourgeois Bulgaria, this means primarily administrative justice. It not only considers appeals for annulment of administrative acts but also disputes arising from their activities. – Collection from scientific conference "Current Issues in Legal Regulation of

Business", the Supreme Administrative Court, Sofia, 1970. Administrative acts of the subject of Prof. Dr. by individual members of the Department of Prof. Dr. Ernil Zlatanov, since the 1970th anniversary of his birth (the income tax and occupation tax, audit commission at the Ministry of Finance for customs, control Commission for the property tax, etc.). The law expressly specifies which of the state authorities is authorized to consider the appeal against a specific administrative act. Decisions made by the latter can be appealed on cassation grounds before the Supreme Administrative Court. r

o Collection of reports, Scientific conference "Tradition and development of the legislation in the sphere of economy", organized on the occasion of the 50th anniversary

o

f

D

Bulgarian medieval penal law – first attempts for crime prevention. – Collection of reports, Ruse University “Angel Kanchev”, Law Department: The role of criminology

”
A

Prevention is a type of social activity aimed at protecting society from various criminal offenses that disrupt its normal functioning and development. The first attempts at crime prevention in our country were made as early as in Medieval Bulgaria. During the period under consideration, the state's prevention policy was aimed at reducing crime through the imposition of various punishments.

K
R
a
c
j
P
b
h
p
p
p

Roman law was never active law in Medieval Bulgaria. Roman law influenced the legislation of the medieval Bulgarian state through Byzantium. Although Roman law was not actively enforced, its principles and norms were adopted through the reception of Byzantine legislation—sometimes with significant modifications and deviations from Bulgarian feudal law. The sources of Bulgarian feudal law, influenced by Roman law and applied in the medieval Bulgarian state, include the Byzantine Ecloga, the Slavic Ecloga, the Law on Judging People, the Agricultural Law, applied during the First Bulgarian Empire. They were also used during the Second Bulgarian Empire together with the Syntagma of Matthew Blastares and royal charters. Roman law affected legal institutions and institutions of Bulgarian feudal law. Roman law influenced the law of medieval Bulgaria through the intermediary of Byzantium.

a
a
R
b
m
l

After the Liberation, there was a noticeable need for judicial oversight of the actions of the administration and the administrative acts issued by it. With the development of the state and the increasing intervention of the executive authorities in economic and cultural life, the significance of administrative justice grew. All of this led to the adoption in 1912 of the Law on Administrative Justice. The Supreme Administrative Court (SAC) is the only court in the country competent to hear and decide on public law disputes.

Through its diverse activities, a relatively complete, procedurally regulated, and well-organized administrative justice system has been established in our country. Over time and with the development of legislation in the capitalist state, the SAC has established itself as a court of cassation and annulment. Assisting in the proper development of capitalism in the country, the SAC resolves various legal disputes, some of which arise from monetary claims of public law origin by individuals and legal entities against administrative authorities or regarding the issuance or refusal to issue a certain administrative act by the executive authorities.

With its diverse activities, the Administrative Court has managed not only to maintain its place designated at its establishment but also to meet the actual needs of Bulgarian society. It shows that it is a court worthy of its purpose and role.

r

Stefan Bobchev is one of the prominent figures of the Third Bulgarian State. He lived, studied, and engaged in journalistic activities during the Bulgarian Revival period. After the Liberation, Bobchev contributed significantly to the building of the new Bulgaria.

Bobchev was both an observer and a participant in the numerous changes that occurred in the lives of Bulgarians after the Liberation in Eastern Rumelia and the Principality of Bulgaria. One of his activities was the study of Bulgarian customs from both the recent and distant past, with the aim of preserving them for future generations. He realized that much of this cultural heritage would be forgotten and made sure to seize every opportunity life presented him to gather rich information about the lifestyle, attitudes, and customs of the Bulgarian people through direct contact with various communities.

A significant part of Bobchev's research was focused on elucidating the characteristics of customary family law. He meticulously analyzed and delved into this subject, aiming to acquaint us with its essence and specific features. Bobchev emphasized that many Bulgarian customs are preserved within the family. The material he collected and studied represents a valuable asset not only for contemporary historical, legal, sociological, and other sciences but also for understanding Bulgarians and the Slavic world as a whole.

tution – an expression of the Bulgarian democratic spirit. – 135 years from the

a

The Tarnovo Constitution of 1879 reveals the political maturity and democratic spirit of our people. During its drafting, the representatives in the Constituent Assembly were constrained by the provisions of the Berlin Treaty, adhering to the prescribed form of organization and governance of the state, and influenced by the resistance movement of Bulgarians against the decisions of the Great Powers.

A significant humanitarian achievement was the foresight of Bulgarian politicians, who not only discussed the proposal to ban the trafficking of human beings but also provided legal regulation for it. The inclusion of Article 61 in the fundamental law by the representatives of the people is an undisputed success for the Bulgarian nation. With it, not only the trafficking but also slavery as a crime within the territory of our state is prohibited. In the Principality of Bulgaria, the Tarnovo Constitution proclaimed the principles of freedom and equality. The prevailing liberal and democratic ideas in our country are absolutely incompatible with any restrictions on human rights and freedoms.

r

n

o

The Berlin Treaty creates a dependent, vassal state. Southern Bulgaria is a province with administrative autonomy, subject to the direct political and military authority of the Sultan. A significant part of the Bulgarian people and its territories remain within the boundaries of the Ottoman Empire and other neighboring Balkan states. This further complicates the relations on the peninsula. Thanks to the struggle of the Bulgarians, the activity of the Bulgarian governments and state authorities in the Principality and in Eastern Rumelia, many provisions of the Berlin Treaty remain unapplied concerning the Bulgarian state; others are silently or explicitly repealed. Practically, many years before the proclamation of Bulgarian independence, the Principality and the region annexed to it in 1885 acquired the status of an almost independent country.

The unjust provisions of the Berlin Treaty are at the heart of the struggles of all Balkan states and peoples. The struggle of the Bulgarians is aimed at gaining full state sovereignty and independence; for the application of the principle of nationality, for the unification of the oppressed

p

a

r

C

.

After the Liberation, the Principality of Bulgaria embarked on the substantial establishment of modern state and societal institutions for that era. The very state structure was regulated by the provisions of the Tarnovo Constitution. It regulated the establishment of the fundamental state institutions, defined their relationships, and predetermined their directions of development.

During the period from the Liberation until the end of the 19th century, the foundations of state structures were laid and consolidated. In the Principality, a wide network of state, public, and private institutions began to operate.

The established state system of the Bulgarian Principality by the end of the 19th century also predetermined the economic, political, cultural, and other achievements in the following decade. The successful preparation and attainment of sovereignty and independence of the country owe much to these structures.